

ÅRSRAPPORT 2023

Ung rettshjelp Tromsø

**BARN OG UNGE HAR
OGSÅ RETTIGHETER**

Innledning

Gatejuristen Tromsø har siden 2008 gitt gratis rettshjelp til mennesker som har eller har hatt et rusproblem. Samfunnsoppdraget til Gatejuristen Tromsø er å bidra til bedre levekår for målgruppen gjennom gratis rettshjelp, rettighetsinformasjon og rettspolitisk arbeid.

Gatejuristen Tromsø åpnet et nytt rettshjelptiltak i 2022, Ung rettshjelp Tromsø. Prosjektet ligger under Gatejuristen, og det er inngått et samarbeid mellom Gatejuristen og Kirkens Bymisjon Tromsø om etablering av tilbudet i Tromsø. Gjennom samarbeidet drar vi nytte av deres erfaringer fra arbeid med barn og unge. Ung rettshjelp Tromsø har siden august 2022 tilbudt barn og unge gratis rettshjelp. Målgruppen vår er barn og unge opp til 25 år i Tromsø og Finnmark og Nordland. Vi gir gratis rettshjelp innenfor alle juridiske fagområder.

Ung rettshjelp sitt samfunnsoppdrag

Målgruppen er barn og unge under 25 år. Mandatet vårt er å ivareta barn og unges rettigheter.

Gatejuristens erfaring fra arbeid med personer som har eller har hatt rusproblemer, har vist at mange problemer kunne ha blitt avverget, eller fått redusert alvorlighetsgrad, dersom klientene hadde fått hjelp i tidlig alder. Hvordan man har det i barndommen og ungdomsårene legger grunnlaget for resten av livet, og tidlig innsats kan være avgjørende for å hindre dårlige levekår og svekket helse på sikt. For å forebygge fremtidige problemer er det avgjørende at det settes inn tiltak tidlig.

Ung rettshjelp arbeider derfor for at flere barn og unge skal få sine rettigheter oppfylt, og at de er kjent med hvilke rettigheter de har. Dette gjør vi gjennom juridisk rådgivning og representasjon i enkeltsaker og gjennom å spre rettighetsinformasjon.

Ung rettshjelp er et nasjonalt tiltak som tar inn saker fra hele landet. Vi har i dag etablerte tiltak i Oslo (siden 2016), Kristiansand (siden 2020), Bergen (siden 2021), Stavanger (siden 2022) og Tromsø (siden 2022).

Kort om året som gikk

Året 2023 var Ung rettshjelp Tromsøs første hele driftsår. I 2023 har Ung rettshjelp Tromsø gitt gratis rettshjelp i 140 saker, fordelt på 112 klienter i målgruppen.

Ettersom Ung rettshjelp Tromsø fortsatt er et relativt nytt tiltak, har vi i 2023 brukt mye tid på å gjøre Ung rettshjelp kjent for Tromsøs befolkning gjennom oppsøkende arbeid rettet mot målgruppen og andre aktører som jobber for og med barn og unge.

Nøkkeltall 2023

140 saker

112 klienter

36 oppsøkende aktiviteter

7 frivillige studenter

1025 frivilligtimer

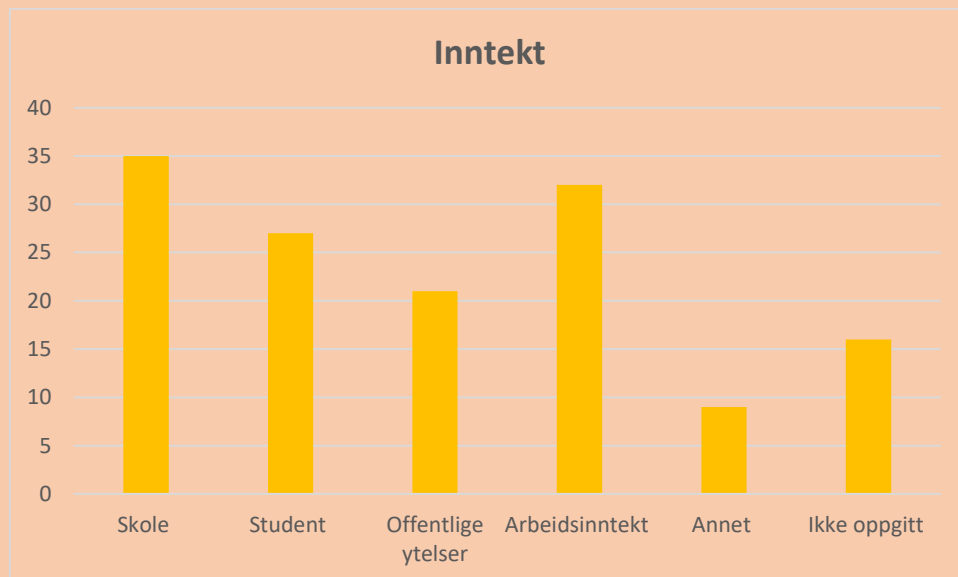
1 lønnet årsverk

Oppsummering av 2023

Generelt om klientene til Ung rettshjelp Tromsø

45 prosent av klientene til Ung rettshjelp er jenter/kvinner, mens 49 prosent er gutter/menn. De øvrige har ikke oppgitt kjønn. 75 prosent av klientene er mellom 18 og 25 år gamle, mens 13 prosent er mellom 15 til 17 år og 11 prosent er mellom 0 til 14 år. De resterende har ikke oppgitt eksakt alder, kun at de er under 25 år.

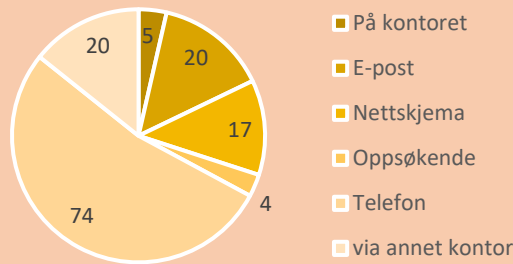
Av sakene vi registrerte i 2023 var 25 prosent av klientene skoleelever, mens 19 prosent var studenter. Rundt 15 prosent av klientene mottok trygdeytelser eller sosialhjelp. I de øvrige sakene hadde klientene varierende inntekt, som støtte fra foreldre/foresatte, eller hadde arbeidsinntekt som lærling, deltidsarbeid og heltidsarbeid. 11 prosent ville ikke oppgi eller oppga ikke inntekt.

Hvor kom sakene inn og hvor har klientene hørt om oss

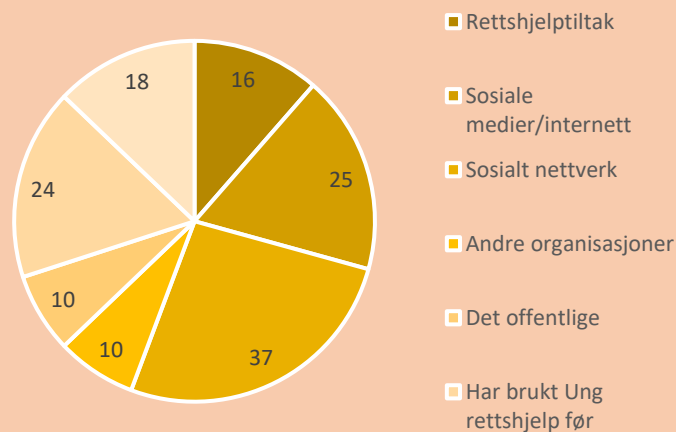
De fleste sakene er tatt imot på telefon (52 prosent), e-post (14 prosent), digitalt på nettskjema (12 prosent) eller på vårt kontor (4 prosent). Noen av sakene er overført fra andre Ung rettshjelp-kontorer på grunn av kapasitetsutfordringer.

Hvor er sakene tatt inn?

De fleste som tok kontakt hadde fått informasjon om Ung rettshjelp fra andre rettshjelptiltak (18 prosent) og via sosiale medier (16 prosent). En del oppga at de hadde hørt om oss gjennom familie og venner, jungeltelegrafene eller bare visste av tilbudet fra før (til sammen 21 prosent), eller at de hadde brukt Ung rettshjelp tidligere (14 prosent). Resten hadde fått informasjon om oss på annen måte (advokat, det offentlige, internett mm.).

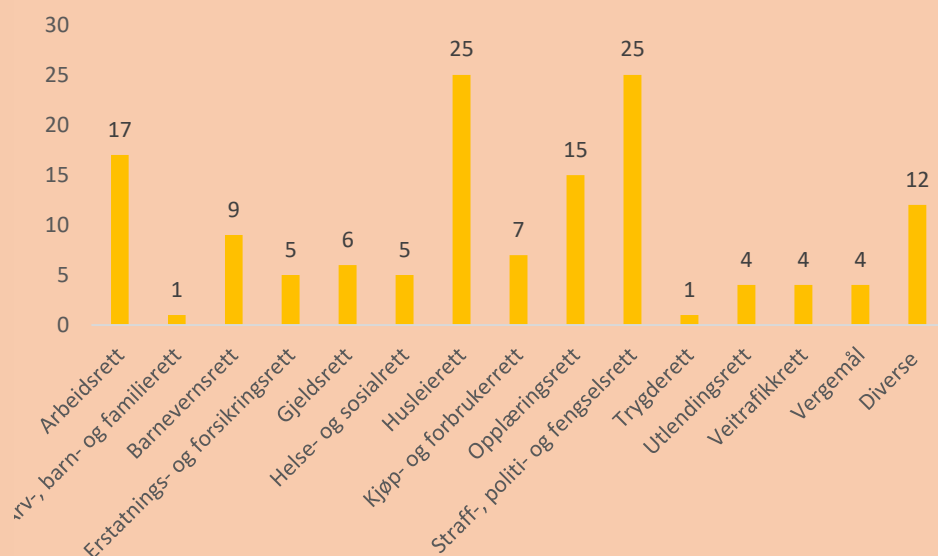
Hvor har klientene hørt om oss?

Saksområder

Ung rettshjelp Tromsø registrerte 140 nye saker fra 112 nye klienter i 2023. Vi ser at barn og unge som har fått hjelp hos oss tidligere tar kontakt med oss på nytt når det dukker opp nye juridiske problemer.

Saksområder

Gjennom 2023 har vi bistått klientene våre innenfor ulike saksområder. Sakene fordeler seg på ulike saksområder. Vi har gitt bistand i flest saker om husleierett, arbeidsrett, opplæringsrett og straff- og politi- og fengselsrett.

Ofte har klientene tatt kontakt for å få avklart hvilke rettigheter de har, og for å få råd om hvordan de kan gå frem for å hevde sin rett på egen hånd. I andre tilfeller har klientene bedt om hjelp for å hevde sin rett, enten det har vært overfor en privat part eller offentlige myndigheter. Vi erfarer at det ofte er sårbare barn og unge som har størst behov for å bli representert av Ung rettshjelp.

Vi har representert flere ungdommer overfor utleiere i saker om ulovlig depositum. Ungdommene hadde selv bedt utleier om å overføre depositum til en depositumskonto, men ikke nådd frem. Etter at Ung rettshjelp tok kontakt med utleier, fikk klientene tilbakebetalt depositumet.

Vi har blitt kontaktet av flere barn og unge som har blitt mobbet på skolen, eller som ikke har fått sin rett til spesialundervisning oppfylt. Ung rettshjelp har hjulpet flere av disse med å klage til Statsforvalteren. I mobbesakene har flere klienter fått medhold i at skolen ikke har gjort nok for å oppfylle sin aktivitetsplikt, og Statsforvalteren har gitt skolen pålegg om å iverksette tiltak for å bedre elevens skolemiljø.

Ung rettshjelp har også bistått flere barn og unge som enten er eller har hatt tiltak hos barnevernet. Flere av våre klienter opplever at overgangen fra å få hjelp hos barnevernet til å klare seg selv i voksenlivet er brå, og ønsker veiledning om hvilke rettigheter de har.

Mange barn og unge har tatt kontakt med oss med spørsmål om hvilke rettigheter de har i møte med politi, rettsvesen og kriminalomsorg. Ung rettshjelp har bistått barn og unge på flere ulike trinn i straffesaksjeden. Vi har svart på spørsmål om hvilke rettigheter barn og unge har i politiavhør, vi har hjulpet klienter med å vurdere om de bør vedta et forelegg, vi har bidratt til at en ungdom som i utgangspunktet ikke hadde krav på forsvarer fikk dette oppnevnt, og vi har bistått med søknad om soning med fotlenke.

Oppsøkende aktiviteter

Ung rettshjelp Tromsø har et uttalt mål om å være til stede på arenaer der barn og unge befinner seg. I 2023 har vi vært på flere besøk på fritidsklubbene TUSJ (Kirkens bymisjon), Fellesverket (Røde Kors), Grab, Kroken ungdomsklubb, Kvaløysletta ungdomsklubb og UMT (Tromsø kommune). På disse møteplassene har barn og unge hatt muligheten til å stille spørsmål om sine rettigheter og plikter, i tillegg til at vi har arrangert rettighetsquiz.

I 2022 inngikk vi et samarbeid med Jusshjelpa i Nord-Norge om å holde foredrag på videregående skoler i Tromsø kommune. Samarbeidet fortsatte i 2023, og vi har holdt foredrag for flere klasser om aktuelle temaer for ungdommer, som husleierett, arbeidsrett og hva man kan dele på sosiale medier.

Ung rettshjelp Tromsø har også markedsført tiltaket ved å stå på stand på flere arenaer. I februar deltok vi på utdanningsmesse i Tromsøhallen, hvor vi møtte ungdomsskoleelever og elever fra videregående skoler i hele Tromsø. Ung rettshjelp er avhengig av frivillige studenter for å kunne gi rettshjelp til flest mulig barn og unge. I forbindelse med rekruttering av jusstudenter har vi derfor også hatt stand på Arbeidslivsdagene ved Det juridiske fakultet arrangert av ELSA, og på Karriereportalen arrangert av CF.

For at Ung rettshjelp skal nå ut til de som har størst behov for rettshjelp, er vi avhengig av at hjelpeapparatet vet om tiltaket, og hva vi kan hjelpe barn og unge med. Vi har derfor brukt mye tid på å ha møter med offentlige aktører og frivillige organisasjoner som jobber for og med barn og unge, herunder Konfliktrådet, MOT, mentorordningen i Tromsø kommune, Statsforvalterens fyrvokter for barn og unge, ungdomsansvarlig i Kriminalomsorgen, Medkvinner, Alternativ til Vold mm.

Gatejuristnettverket og samarbeid om Ung rettshjelp

Innledning

Gatejuristen i Tromsø er en del av Gatejuristnettverket. Dette er et faglig nettverk av og for Gatejuristkontorene i Norge, og består av kontorene i Bergen, Kristiansand, Oslo, Trondheim, Tromsø og Stavanger. Tromsø er et frittstående kontor, mens de andre kontorene er underlagt lokale stiftelser i Kirkens Bymisjon.

Ung rettshjelp-kontorene i Bergen, Kristiansand, Oslo, Tromsø og Stavanger har et samarbeid under Gatejuristnettverket. De regionale kontorene er selvstendige og likestilte, men samarbeider faglig for å utvikle og koordinere tilbudet. Tilskuddene som gis til hvert enkelt kontor er avgjørende for driften av tiltaket, og det er ingen intern fordeling av tildelte midler mellom Ung rettshjelp-kontorene.

Samarbeidet året 2023

Gatejuristnettverket har også i 2023 hatt månedlige digitale fagsamlinger for ansatte og frivillige ved alle kontorene. Disse er felles for Gatejuristen og Ung rettshjelp. Kontorene ruller på hvem som arrangerer fagsamlingene. Vi møttes også til fysisk fagsamling i Oslo i juni, der blant annet regler for god advokatskikk og avvergeplikt var på agendaen.

Ung rettshjelp-kontorene har hatt ukentlige møter hvor vi har diskutert faglige spørsmål på tvers av kontorene. I tillegg har vi hatt månedlige samarbeidsmøter. Kontorene har også hatt egne nettverkssamlinger, blant annet om felles prosjekter og intern kompetanseheving. Statens barnehus har holdt foredrag om hvordan man snakker med barn, og Statsforvalteren i Rogaland har holdt foredrag om skolemiljø saker. Ung rettshjelp-kontorene deltok også på Lucy Smiths barnereettsdag i november, hvor temaet var hvilken betydning det har hatt for barns rettigheter at barnekonvensjonen ble en del av norsk lov.

Sosiale medier

Ung rettshjelp har i 2023 fortsatt å samarbeide om sosiale medier på tvers av Ung rettshjelp-kontorene. Vi har satt konkrete aktivitetsmål for å nå ut til barn og unge, samarbeidspartnere og mulige frivillige. Vi er til stede på plattformene Instagram, TikTok, Facebook og LinkedIn.

Vi ser at vi i hovedsak når målgruppen på TikTok. Vi bruker derfor denne plattformen til å dele rettighetsinformasjon. På Instagram og Facebook når vi i større grad hjelpeapparatet og samarbeidspartnere. Der fokuserer vi derfor på å informere om oppsøkende arbeid og for å fremme saker vi jobber rettspolitisk med.

Ved utgangen av 2023 talte vi 2525 følgere på Instagram, en økning på 200 siden 2022. På TikTok har antall følgere steget fra 2950 i 2022 til 3456 talt i januar 2023. Den mest populære videoen i 2023 handlet om personundersøkelse i forbindelse med straffesak og ble sett 105 240 ganger. Over 90 % av visningene var for brukere som ikke følger Ung rettshjelp. Det betyr at vi når svært mange flere enn følgerantallet vårt med videoene våre.

Antall innlegg TikTok: 36

Antall innlegg Instagram: 39

Vi opplevde at unge fra hele landet meldte inn sak på våre nettsider etter å ha blitt kjent med tilbudet gjennom sosiale medier. Flere av innleggene våre har også skapt engasjement rundt egne rettigheter i kommentarfeltene, særlig på TikTok. Vi ser også at mange innlegg er lagret

og delt videre. Sosiale medier er derfor en viktig arena for å nå ut til mange barn og unge. At vi samarbeider om arbeidet på sosiale medier gjør at vi kan holde aktiviteten oppe på de ulike plattformene samtidig som vi yter rettshjelp av god kvalitet i enkeltsaker.

Rettspolitikk

Både Gatejuristen og Ung rettshjelp har et bevisst og aktivt forhold til rettspolitisk arbeid, i tillegg til å behandle enkeltsaker. Vi ser det derfor som sentralt at vi bruker erfaringer fra saksbehandlingen til å påvirke hvordan rettsreglene utformes og bidrar til at disse praktiseres på en måte som i størst mulig grad sikrer gode levekår for målgruppene både på kort og lengre sikt.

Vi koordinerer vårt rettspolitiske arbeid med de andre kontorene i landet. Vi samarbeider også med andre aktører på feltet i rettspolitiske spørsmål der hvor det er mest hensiktsmessig.

Samlet har vi for Gatejuristen og Ung rettshjelp levert totalt seks skriftlige høringsinnspill. Vi har også levert innspill til rushåndhevingsutvalget og husleielovutvalgets arbeid. Vi har videre skrevet eller vært medforfattere på tre debattinnlegg/kronikker i ulike medier, stilt opp i media og levert flere bidrag til Sivilsamfunnets rettsstatsmelding som ble overlevert til Stortingets presidentskap i oktober. Videre har vi deltatt i debatter og panelsamtaler, og har sammen med en rekke andre organisasjoner, rettshjelptiltak og Advokatforeningen, vært en del av rettshjelpalliansen som også i 2023 har fortsatt arbeidet med å sikre en god rettshjelpslovgivning i fremtiden. Rettshjelpsalliansens arbeid ble også trukket frem som avgjørende av flere politikere på Stortinget i forbindelse med den nye modellen for økonomisk behovsprøving som ble vedtatt i 2023. Sammen med Jussbuss, JURK og Advokatforeningen har vi også arrangert en panelsamtale under Arendalsuka om fremtidens rettshjelpsordning.

Som den eneste aktøren på rettshjelpsfeltet med mangeårig og langsiktig mål om å utelukkende gi rettshjelp til barn og unge, får vi gjennom vårt daglige arbeid et unikt innblikk i hvordan regelverket slår ut i praksis for denne målgruppen. Denne innsikten ønsker vi å

bruke til å være en kvalifisert og tydelig stemme for målgruppen opp mot politikere og myndigheter. I 2023 har Ung rettshjelp sammen med Norges institusjon for menneskerettigheter (NIM), Redd Barna og Barneombudet fortsatt arbeidet med å styrke klageordningene for barn. På bakgrunn av organisasjonens innspill fremsatte Venstre også et Dok 8-forslag om å styrke klageordningene for barn. Etter en muntlig høringsrunde vedtok Stortinget i mars 2023 enstemmig å sikre barns nasjonale klagemuligheter samt bedre informasjonen til barn og unge om retten til å klage i enkeltsaker og de klagerettigheter som finnes.

Av annet rettspolitisk arbeid kan det videre særlig trekkes frem at vi over flere år, sammen med bl.a. Jussbuss, Jussformidlingen og Wayback har arbeidet for at det ikke skulle løpe forsinkelsesrenter på regresskrav fra staten under soning. Vi har særlig sett at i saker som gjelder innsatte under 25 år, har løpende forsinkelsesrenter vært til hinder for god rehabilitering under soning. Kravet om at det ikke skulle løpe forsinkelsesrenter var noe vi fikk gjennomslag for da loven ble vedtatt i 2022, men retten ble likevel ikke lovfestet på dette tidspunktet da det ble vist til at dette heller burde forskriftsfestes. Høsten 2023 var forskriften til voldserstatningsloven ute på høring og vårt innspill fremgår nå av forskriftens § 8.

Norway cup

Også i 2023 samarbeidet Ung rettshjelp-kontorene om å være en verdileverandør for Norway Cup, og deltok med eget rettighetstelt så lenge cupen varte. Her kunne deltakerne delta på rettighetsquiz hver dag, med spørsmål knyttet til Barnekonvensjonen. Svaret på spørsmålene var å finne i teltet vårt – så hovedmålet var at barn og unge skulle bli bedre kjent med egne rettigheter. En av teltveggene var også i 2023 dedikert til deltakernes favorittrettighet – og ble i løpet av uken fylt med viktige rettigheter for barn og unge. Vi anslår at vi engasjerte mellom 2000 og 6000 barn og unge i løpet av uken.

Redd barnas rettighetspris

Ung rettshjelp ble i 2023 tildelt Redd Barnas rettighetspris. Prisen ble delt ut under et frokostseminar som vi arrangerte sammen med Redd Barna i anledning FNs internasjonale barnedag 20. november. Tema for frokostseminaret var barns rett til å bli hørt i forvaltningen og blant innleiderne og gratulantene fant man blant annet barne- og familieminister Kjersti Toppe og barneombud Inga Bejer Engh.

I juryens begrunnelse for prisen ble det blant annet trukket frem at Ung rettshjelp bidrar til at barn og unge får sine grunnleggende rettigheter oppfylt, og i forbindelse med tildelingen uttalte styreleder i Redd Barna, Kristin Veierød følgende: «Som ung kan det være vanskelig å vite hva man har krav på i rettssystemet. For oss i Redd Barna treffer dette i hjertet av det vi jobber for. Vi er glade for å gi Redd Barnas barnerettighetspris til en svært verdig vinner».

Vi i Ung rettshjelp er utrolig stolte og takknemlige for prisen, og den vil tjenes som inspirasjon for ansatte og frivillige over hele landet til å fortsette arbeidet med å gi rettshjelp til barn og unge og styrke målgruppens rettsstilling.

Organisering og økonomi

Ung rettshjelp Tromsø sin virksomhet i 2023 har i hovedsak vært finansiert gjennom tildeling fra Statens sivilrettsforvaltnings tilskuddsordning for spesielle rettshjelptiltak. I 2023 fikk Ung rettshjelp tildelt kroner 644 381 fra Statens sivilrettsforvaltning. Fra Stiftelsen Dam fikk vi kroner 337 500. I 2022 fikk vi kroner 150 000 i oppstartsmidler fra Sparebank 1 Nord-Norge. Midlene utbetales i 2024.

Total kostnad per sak for 2023 er kroner 7 723. Vi har da tatt utgangspunkt i alle utgiftene for 2023, og delt dette på antallet nye saker vi registrerte i 2023.

Regnskap

Driftsinntekter	2023
Statens sivilrettsforvaltning	644 381
Sparebank 1 Nord-Norge	0
Stiftelsen Dam	337 500
Sum driftsinntekter	981 881

Driftskostnader	2023
Lønn og sosiale kostnader	844 047
Husleie, strøm, renhold	90 000
Administrasjonskostnader ink. regnskap og revisjon	25 000
Reisekostnader	18 382
Forsikringer	10 000
Inventar	21 602
Kontorrekvisita	695
Datautstyr	37 380
Telefon/porto	7 757
Andre kostnader ink. profilering	16 407
Frivillighetskostnader	10 000
Sum driftskostnader	1 081 270

Våre mål for 2024

Vårt hovedmål for 2024 er å fortsette å gi best mulig rettshjelp til flest mulig barn og unge under 25 år i Nord-Norge. For å oppnå dette vil vi fortsette med å gjøre prosjektet vårt kjent for målgruppen. Vi har et ønske om å drive oppsøkende arbeid i hele Nordland, Troms og Finnmark.